



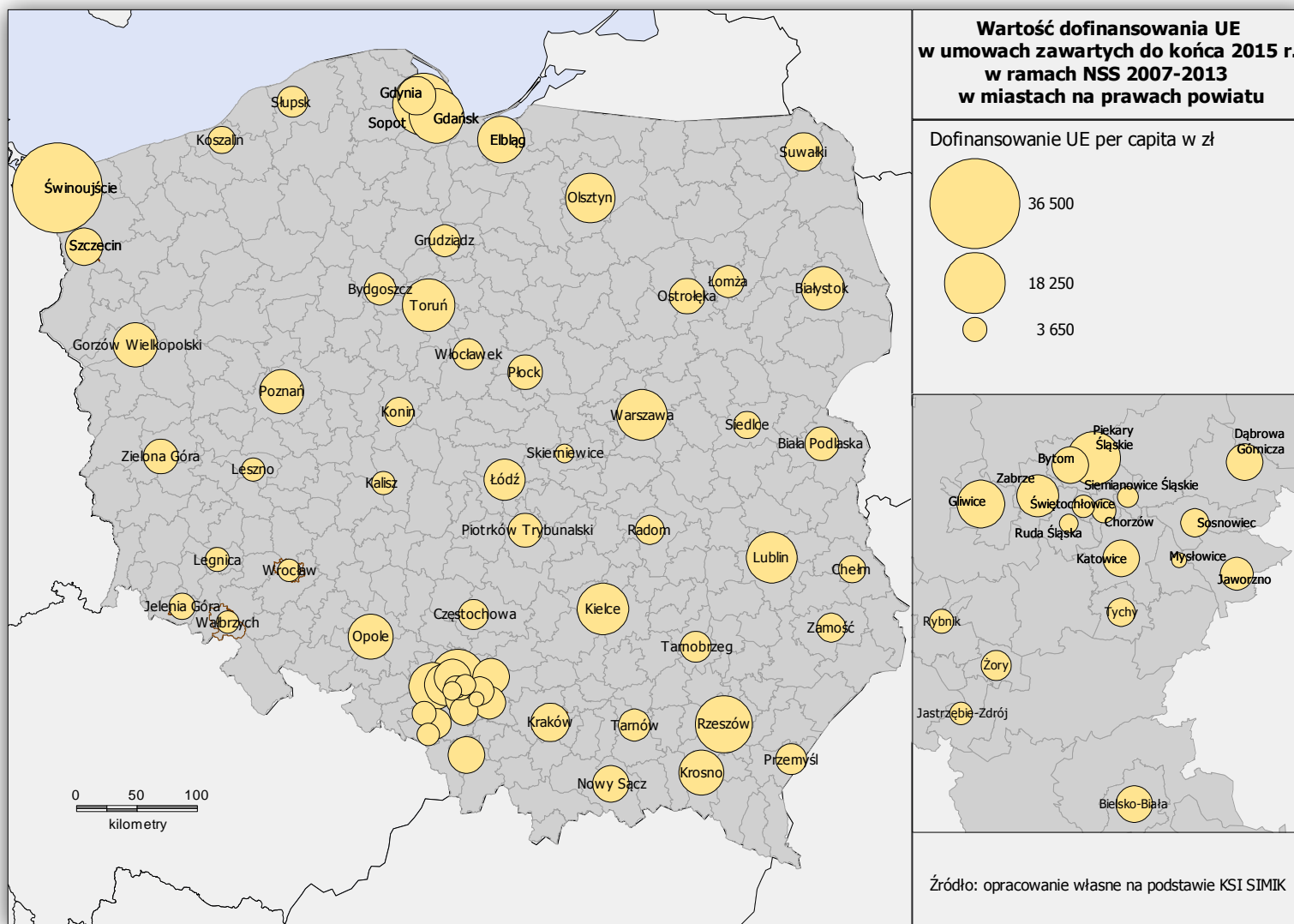
MINISTERSTWO
ROZWOJU

Polityka krajowa wobec dużych miast i metropolii



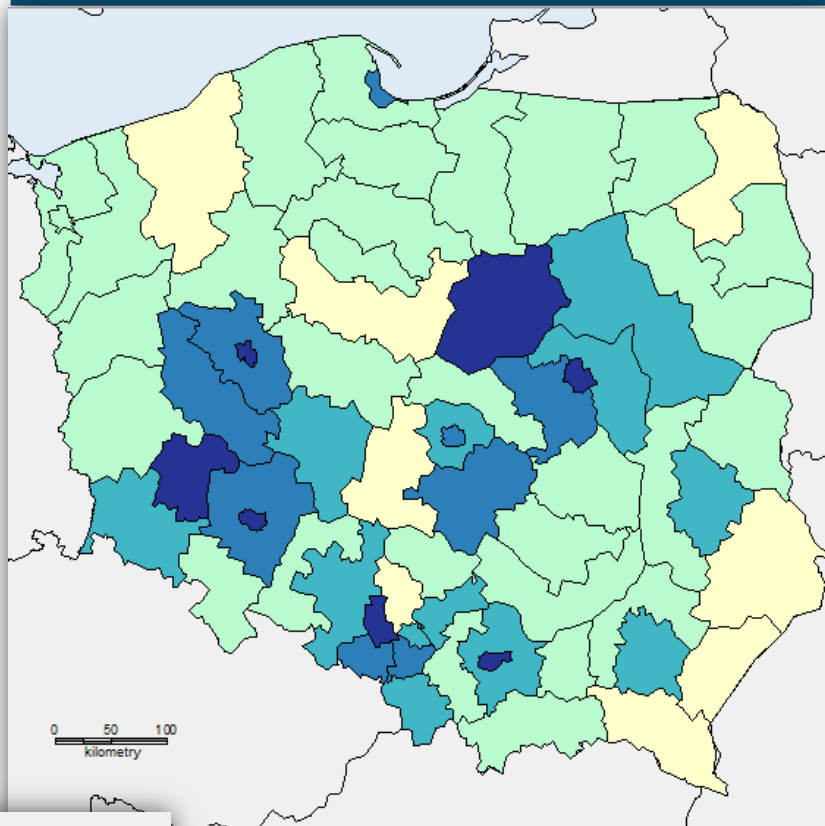
Renata Calak,
z-ca Dyrektora Departamentu Strategii Rozwoju,
Ministerstwo Rozwoju

Wykorzystanie funduszy UE w największych miastach (2007-13)



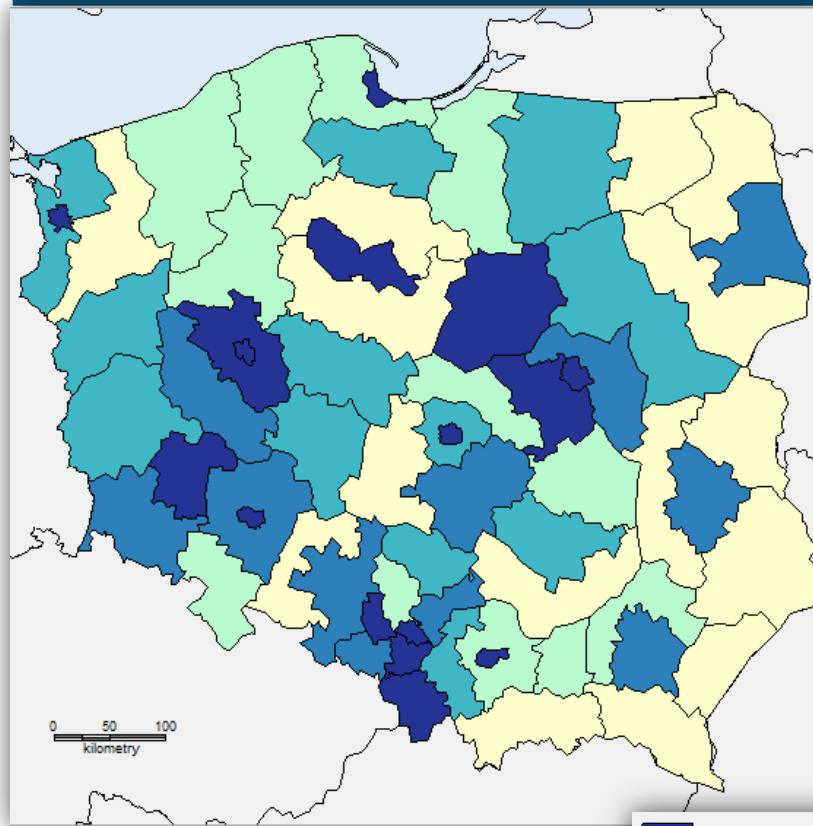
Zmiana Produktu Krajowego Brutto według podregionów

Zmiana PKB pc w latach 2003-2012 r.
wg podregionów, UE-28=100



30 do 60	(7)
20 do 30	(9)
15 do 20	(12)
10 do 15	(30)
4 do 10	(8)

PKB pc w 2012 r. wg podregionów,
UE-28=100



66 do 191	(16)
56 do 66	(11)
50 do 56	(12)
45 do 50	(12)
35 do 45	(15)

Wzrost PKB w Polsce jest głównie generowany przez duże miasta.

Duże miasta przyciągają znaczące przedsiębiorstwa

Duże miasta przyciągają przedsiębiorstwa, które w znaczący sposób oddziałują na rozwój ekonomiczny otoczenia

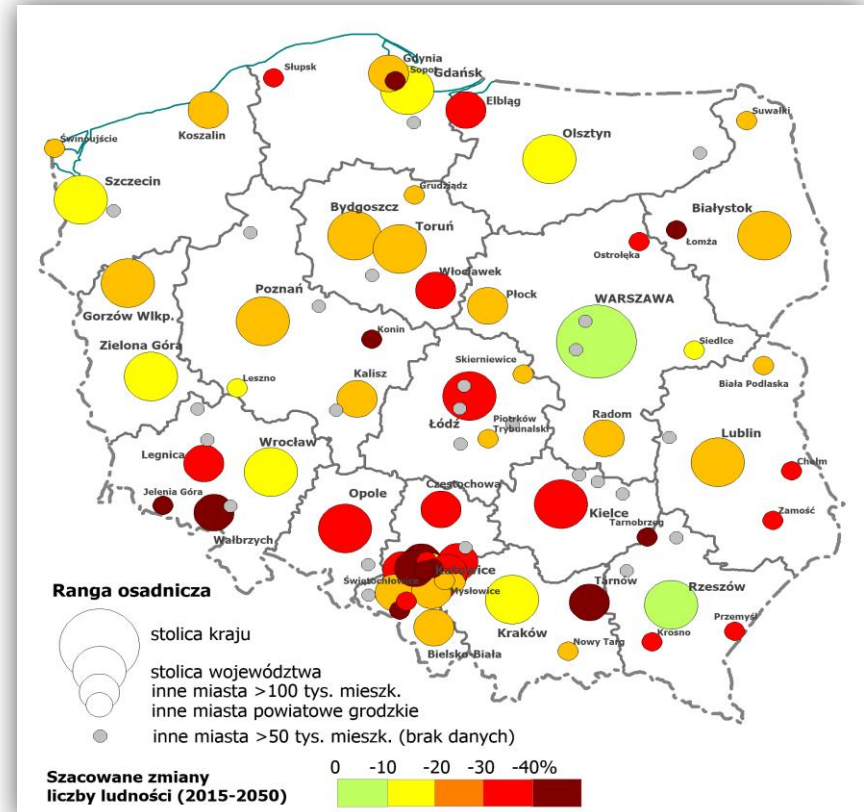
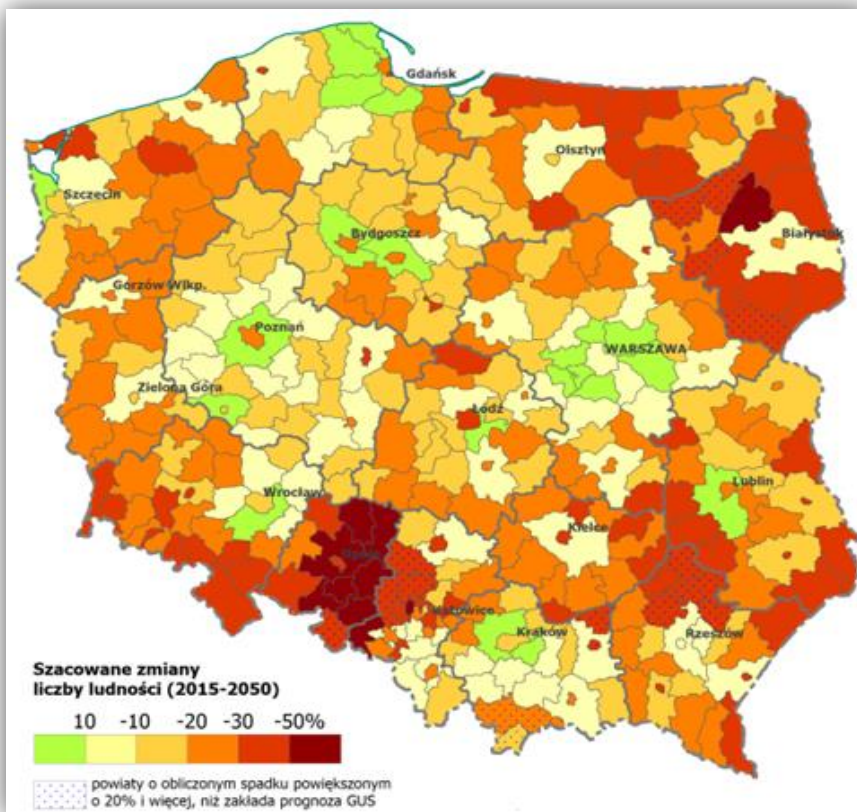
Lokomotywy gospodarcze - głównie duże przedsiębiorstwa o charakterze produkcyjnym inicjujące kooperację, przyciągające nowe inwestycje i kreujące zapotrzebowanie na lokalne usługi (intensyfikują lokalną ekonomię)



Rys. 4. Udział miast posiadających co najmniej 1 lokomotywę gospodarczą w ogólnej liczbie miast danej kategorii*
* według klasyfikacji w KPZK 2030

Źródło: Raport o stanie polskich miast 2016. Rozwój gospodarczy red. M. Dej

Przewidywane problemy demograficzne miast w perspektywie najbliższych dekad (2014-2030/2050)



Depopulacja miast wywołana spadkiem dzietności i emigracją zagraniczną w perspektywie do 2050 r. będzie drastyczna. W najmniejszym stopniu dotknie dużych miast, w tym wojewódzkich (poza Łodzią i Opolem). Miasta powiatowe grodzkie stracą średnio ok. ¼ mieszkańców, a niektóre nawet prawie połowę ludności (będą to np. Zabrze, Bytom, Świętochłowice). W układzie wewnętrznym migracje nakierowane głównie na Warszawę i inne duże ośrodki miejskie. W tych ośrodkach spadek populacji jest gł. wynikiem suburbanizacji.

Niepełne wykorzystanie potencjału aglomeracji

- W 16 największych miastach, liczących powyżej 200 tys. mieszkańców zamieszkuje ok. 20% ludności Polski. Stanowią one **największe rynki pracy oraz naturalne zaplecze do rozwoju innowacyjności.**
- Największe polskie miasta **w ograniczony sposób włączone są w europejską sieć powiązań transportowych i funkcjonalnych.** Nie zaliczają się do czołówki najbardziej konkurencyjnych **w UE**, a wśród największych obszarów metropolitarnych (wg Eurostat) **w pierwszej dziesiątce nie znalazła się żadna polska metropolia.**



Niepełne wykorzystanie potencjału aglomeracji

- Utrudnieniem dla przepływu know-how i wzmocnienia powiązań funkcjonalnych głównych miast jest także splot niekorzystnych czynników, m.in. takich jak **niewystarczający stopień współpracy ośrodka centralnego z obszarem regionu, niedostosowanie działalności kadr naukowych do potrzeb rynku, słabość ośrodków naukowych i badawczych.**
- Problemem największych miast jest zarówno stopniowa zmiana struktury ludności w wyniku m.in. migracji ludności na obszary podmiejskie, jak i **niekontrolowane rozprzestrzenianie zabudowy.** Powoduje to **chaos przestrzenny** oraz generuje **dodatkowe koszty** związane z zapewnieniem transportu, wyposażeniem w infrastrukturę i usługi publiczne, czy degradacją środowiska przyrodniczego.

Polityka miejska w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Cel szczegółowy II SOR – Rozwój społecznie i terytorialnie wrażliwy
Obszar SOR – Rozwój zrównoważony terytorialnie

Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów

Rozwój miast – wsparcie horyzontalne

Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego aglomeracji



Polityka miejska w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Cel szczegółowy II SOR – Rozwój społecznie i terytorialnie wrażliwy
Obszar SOR – Rozwój zrównoważony terytorialnie

Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów

Rozwój miast – wsparcie horyzontalne

Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego aglomeracji



Polityka miejska

Rozwój miast – wsparcie horyzontalne

- Odnosi się do **wszystkich miast** bez względu na ich wielkość czy położenie
- Koncentracja na realizacji priorytetów **Krajowej Polityki Miejskiej 2023** oraz **Agendy Miejskiej Unii Europejskiej**.
- Spójne podejście pomiędzy politykami sektorowymi i różnymi szczeblami zarządzania warunkiem koniecznym wykorzystania pełnego potencjału miast
- Potrzeba **zwiększenia komplementarności polityk** mających wpływ na rozwój obszarów miejskich oraz **wzmacniania współpracy i wymiany wiedzy** między miastami różnej wielkości i na różnych szczeblach zarządzania

Polityka miejska

Rozwój miast – wsparcie horyzontalne

Działania:

- Poprawa warunków współpracy pomiędzy samorządami w miejskich obszarach funkcjonalnych
- Wsparcie obszarów zdegradowanych poprzez zintegrowane działania rewitalizacyjne
- Wzmocnienie zarządzania rozwojem obszarów miejskich poprzez dostosowanie statystyki publicznej do potrzeb i analiz struktur wewnątrzmijskich
- Rozbudowa lokalnych, regionalnych i krajowych centrów wiedzy
- Rozwijanie i upowszechnianie zasad partycypacji społecznej w procesie zarządzania

Polityka miejska

Rozwój miast – wsparcie horyzontalne

Działania:

- Poprawa jakości środowiska miejskiego i budowanie miasta „zielonego”
- Optymalizacja rozwiązań dotyczących sposobu organizacji miejskiego transportu publicznego i mobilności miejskiej
- Wsparcie rozwoju gospodarczego i inwestycji
- Identyfikacja i rozwijanie lokalnych specjalizacji
- Tworzenie warunków dla rozwoju i dostępu do wysokiej jakości usług i dóbr publicznych
- Wzmacnianie potencjału miast i ich zaangażowania w realizację Krajowej Polityki Miejskiej 2023 i Agendy Miejskiej Unii Europejskiej

Polityka miejska w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Cel szczegółowy II SOR – Rozwój społecznie i terytorialnie wrażliwy
Obszar SOR – Rozwój zrównoważony terytorialnie

Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów

Rozwój miast – wsparcie horyzontalne

Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego aglomeracji



Polityka miejska

Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego aglomeracji

Działania:

- tworzenie narzędzi służących poprawie zarządzania obszarem aglomeracji
- przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji
- wprowadzenie nowych rozwiązań w zakresie organizacji i integracji transportu zbiorowego oraz ruchu pojazdów
- tworzenie sprawnych systemów komunikacji zbiorowej i dalsza rozbudowa niezbędnej infrastruktury technicznej



Polityka miejska

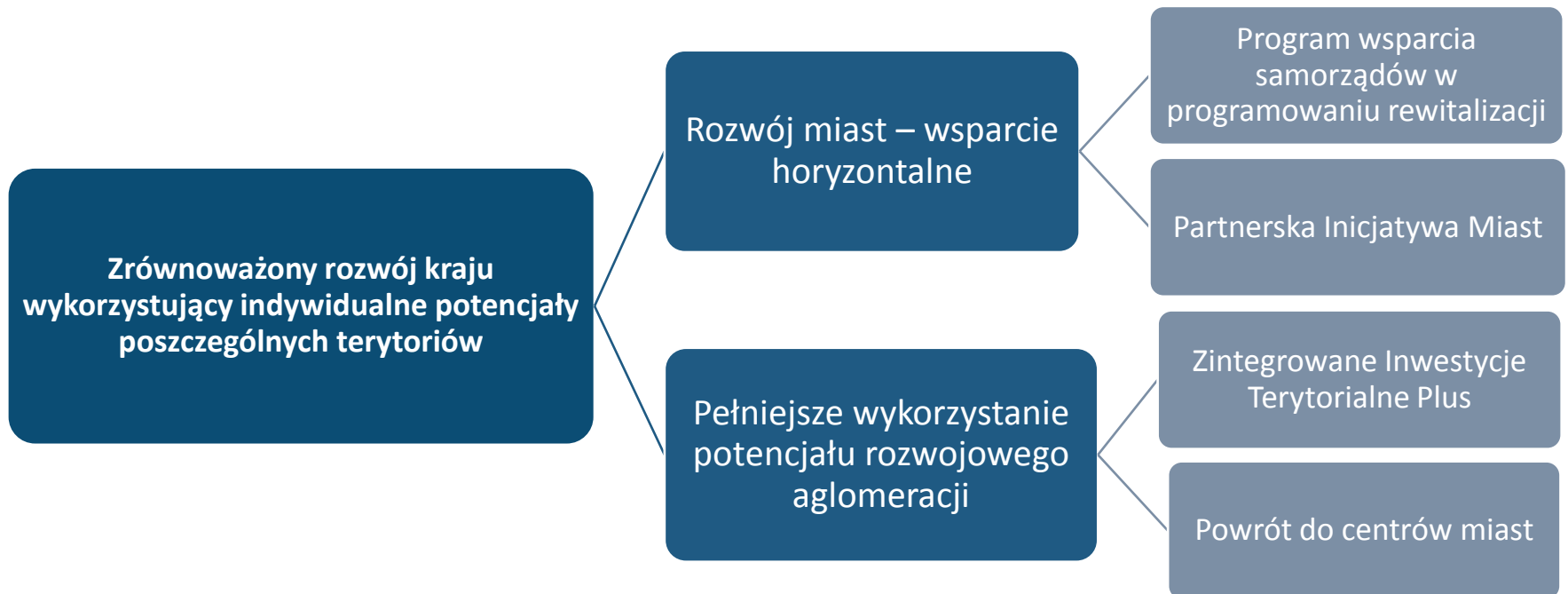
Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego aglomeracji

Działania:

- działania na rzecz niskoemisyjności, energooszczędności, integracji zabudowy ze środowiskiem naturalnym oraz adaptacji do zmian klimatu
- wspieranie sieciowej kooperacji polskich miast z ośrodkami zagranicznymi
- selektywne wsparcie aglomeracji borykających się ze szczególnie znaczącymi problemami strukturalnymi, w tym poprzez ukierunkowanie inwestycji bazujących na ich potencjale rozwojowym
- wsparcie rozwoju współpracy między samorządami a uczelniami i jednostkami badawczo-rozwojowymi

Polityka miejska w SOR – kluczowe projekty strategiczne

Cel szczegółowy II SOR – Rozwój społecznie i terytorialnie wrażliwy
Obszar SOR – Rozwój zrównoważony terytorialnie



Polityka miejska w SOR – kluczowe projekty strategiczne

Cel szczegółowy III SOR - Skuteczne państwo i instytucje gospodarcze służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu

Obszar SOR - Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem

Integracja planowania przestrzennego z programowaniem rozwoju społeczno-gospodarczego

Kodeks Urbanistyczno-Budowlany
(kompleksowa regulacja usprawniająca proces inwestycyjno-budowlany)



Wsparcie horyzontalne miast

- projekty strategiczne i dotychczasowe działania Rządu



Dotychczasowe działania Rządu w zakresie wsparcia rewitalizacji:

Konkurs „Modelowa Rewitalizacja Miast”

Projekty pilotażowe:

w Łodzi, Wałbrzychu i Bytomiu

Centrum wiedzy o rewitalizacji

Projekt strategiczny
„Program wsparcia samorządów w programowaniu rewitalizacji”

Upowszechnianie rewitalizacji jako ważnego elementu rozwoju miast

Budowa systemu bieżącego monitorowania działań rewitalizacyjnych

Wsparcie horyzontalne miast

- projekty strategiczne i dotychczasowe działania Rządu



Ministerstwo Rozwoju jako punkt kontaktowy programu Urbact

Polskie duże miasta w sieci Urbact III-
Poznań, Gdańsk (liderzy projektów),
Kraków (Vital Cities), Toruń, Gdynia,
Rzeszów, Lublin, Wrocław, Katowice.

Projekt strategiczny

„Partnerska Inicjatywa Miast”

Promocja wymiany wiedzy między miastami oraz innymi podmiotami, zaangażowanymi w kształtowanie i realizację polityki miejskiej.

Służy identyfikacji dobrych praktyk wokół kluczowych wyzwań rozwojowych i włączaniu ich do głównego nurtu polityki na poziomie lokalnym, a także wzajemnemu uczeniu się.

Finansowany ze środków

POPT 2014-2020



Działania dedykowane aglomeracjom - projekty strategiczne i dotychczasowe działania Rządu

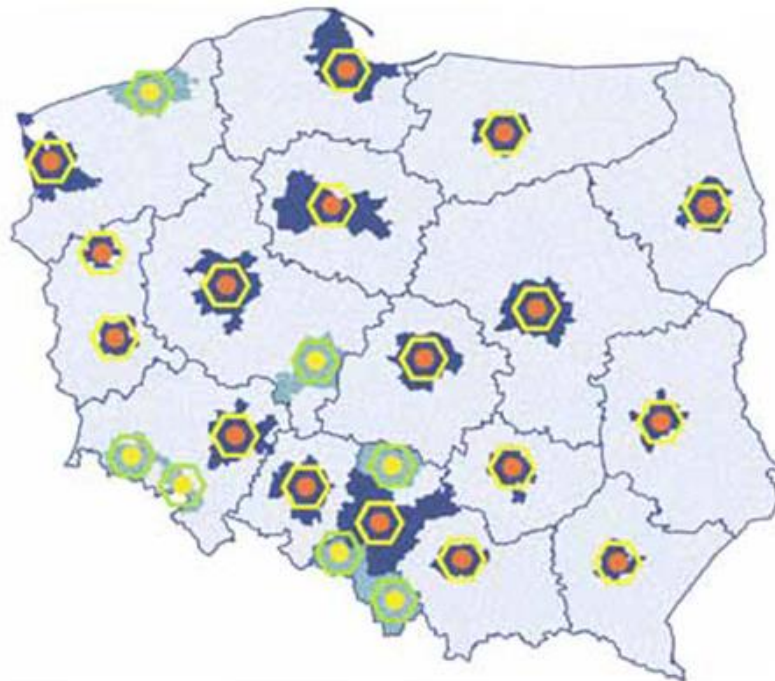
ZIT na lata 2014-2020



poprawa współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych miast (szczególnie miast wojewódzkich)

realizacja **zintegrowanych projektów** odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i ich obszarów funkcjonalnych

zwiększanie wpływu miast i ich obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań na ich obszarze w ramach polityki spójności

możliwość realizacji **dużych, skomplikowanych projektów** (realizowanych możliwie przy dużej liczbie beneficjentów/odbiorców pomocy itd.)



-  ZIT wojewódzki
-  ZIT subregionalny

3,8 mld EUR (RPO) + ok. 2,4 mld EUR (KPO) = ponad 6 mld EUR

Na ZIT-y wojewódzkie = 3018,16 mln EUR

Działania dedykowane aglomeracjom - projekty strategiczne i dotychczasowe działania Rządu



Zintegrowane
Inwestycje
Terytorialne

Projekt strategiczny

„Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) PLUS”

Optymalizacja realizacji ZIT

Przekształcenie Związków/Porozumień ZIT w trwałe partnerstwa JST po zakończeniu perspektywy finansowej w 2020 r. w celu:

podejmowania działań wykraczających poza zadania dotyczące wdrażania funduszy unijnych,

podejmowania działań dot. kreowania rozwoju metropolitalnego i koordynacji działań gmin wchodzących w partnerstwo ZIT, m.in. poprawy zarządzania, wypracowania usprawnień organizacyjnych w dostarczaniu usług aglomeracyjnych i prowadzenia analiz rozwojowych w miejskim obszarze funkcjonalnym

Działania dedykowane aglomeracjom - projekty strategiczne i dotychczasowe działania Rządu

- Racjonalne gospodarowanie dostępną przestrzenią, ponowne wykorzystywanie terenów uprzednio zainwestowanych (priorytet *brownfield* nad *greenfield*).
- Podnoszenie jakości i znaczenia planowania przestrzennego
- Wspieranie współpracy gmin w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych
- Wspieranie zrównoważonych i efektywnych działań w sektorze transportu, ze szczególnym naciskiem na transport zbiorowy oraz promowanie alternatywnych ekologicznych form mobilności
- Zapobieganie rozpraszaniu zabudowy i pogłębianiu chaosu przestrzennego
- Stworzenie regulacji prawnych z zakresu planowania przestrzennego (np. likwidacja WZ) oraz zwiększenie integracji planowania przestrzennego z planowaniem społeczno-gospodarczym.



Projekt strategiczny „Powrót do centrów miast”

Cel projektu

Wspieranie **zrównoważonego rozwoju** ośrodków miejskich oraz **przeciwdziałanie** **negatywnym zjawiskom niekontrolowanej** **suburbanizacji**

Wsparcie horyzontalne - projekty strategiczne i dotychczasowe działania Rządu

Udział Rządu w partnerstwach Agendy Miejskiej UE

- **Ministerstwo Rozwoju**

Jobs and skills in the local economy

Sustainable use of land and Nature-Based solutions (w roli koordynatora)

Circular economy

- **Ministerstwo Środowiska:**

Climate adaptation

- **Ministerstwo Energii**

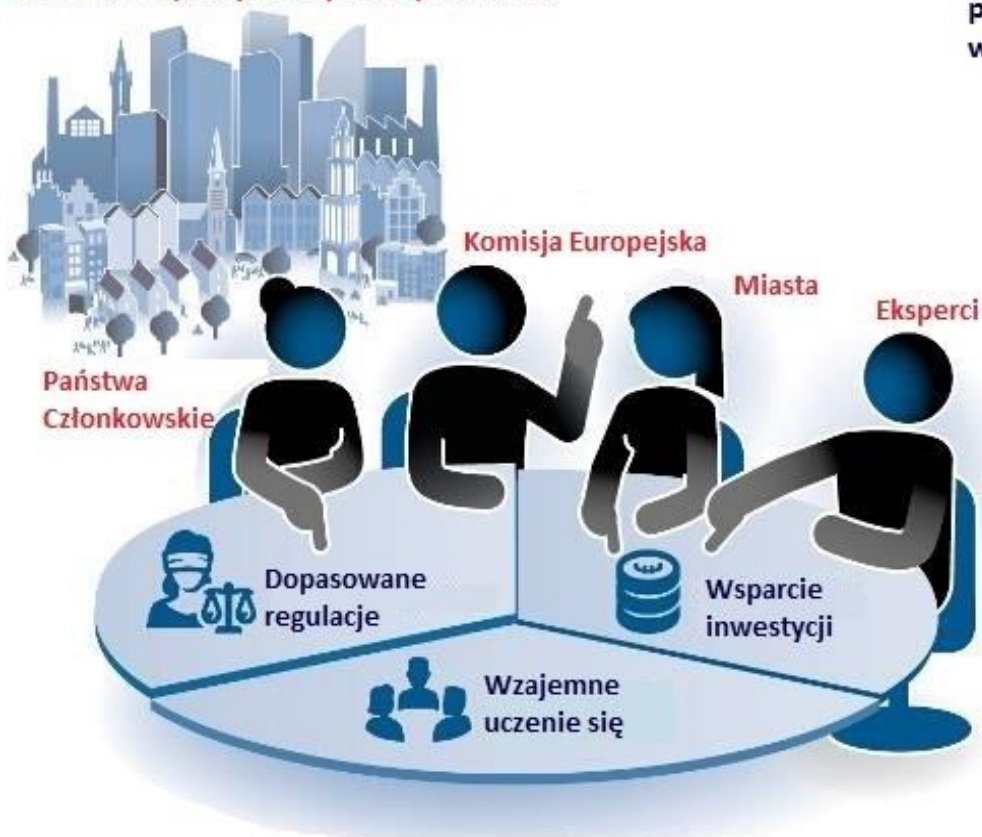
Urban mobility

Działania dedykowane aglomeracjom – Agenda Miejska UE



Agenda Miejska UE

12 tematów priorytetowych, 12 partnerstw



Państwa członkowskie, miasta, Komisja Europejska i eksperci po raz pierwszy wspólnie wypracują rozwiązania dla miast

- Miejsca pracy i umiejętności w lokalnej gospodarce
- Ubóstwo miejskie
- Mieszkalnictwo
- Integracja migrantów i uchodźców
- Zrównoważone użytkowanie gruntów i rozwiązania oparte na środowisku naturalnym
- Gospodarka o obiegu zamkniętym
- Adaptacja do zmian klimatycznych
- Przemiany energetyczne
- Mobilność miejska
- Jakość powietrza
- Cyfryzacja
- Innowacyjne i odpowiedzialne zamówienia publiczne

EU
2016

Działania dedykowane aglomeracjom – Agenda Miejska UE

- Partnerstwa

Czas trwania: 3 lata

Propozycje usprawnień w obszarze:

- Stanowienia prawa
- Finansowania
- Wzmacniania wiedzy i wymiany doświadczeń



Skład partnerstwa: 15-20 członków

- przedstawiciele **5 europejskich miast**
- przedstawiciele **5 państw członkowskich**
- przedstawiciele Dyrekcji Generalnych Komisji Europejskiej
- przedstawiciele organizacji, t.j.:
 - Europejski Bank Inwestycyjny
 - Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny
 - Komitet Regionów
 - ESPON, URBACT, EUKN
- organizacje reprezentujące miasta na poziomie UE, t.j.:
 - Rada Gmin i Regionów Europy (CEMR)
 - EUROCITIES
- eksperci

Działania dedykowane aglomeracjom – Agenda Miejska UE

- Partnerstwa



Jakość powietrza

- Holandia (koordynator)
- Chorwacja
- **Ministerstwo Energii (PL)**
- Helsinki (FI)
- Londyn(UK)
- Utrecht (NL)
- Mediolan (IT)
- Konstanca (RO)

Urban Agenda for the EU



Mieszkalnictwo

- Słowacja – koordynator
- Łotwa
- Luksemburg
- Holandia
- Słowenia, Szwecja?



Ubóstwo miejskie

- Belgia - koordynator
- Francja - koordynator
- Niemcy
- Grecja
- Hiszpania
- Birmingham (UK)
- Kortrijk (BE)
- Lille (FR)
- Daugavpils (LV)
- Timisoara (RO)
- **Łódź (PL)**
- Keratsini (GR)
- Wiedeń (AU) – koordynator
- Lizbona (PT)
- **Poznań (PL)**
- Ryga (LV)
- Stowarzyszenie Miast Szkocji (UK)



MINISTERSTWO
ROZWOJU

Dziękuję za uwagę

